گزارش «فرهیختگان» از حضور کارتن‌خواب‌ها در یک تئاتر متفاوت

از رویای بازیگری تا دلتنگی برای مادر

مطهره واعظی‌پور
روزنامه‌نگار

بیش از ۱۵۰ زن و مرد کارتن‌خواب بهبودیافته آماده شده‌اند تا به تماشای تئاتری بنشینند که سوژه‌اش زنان کارتن‌خواب است. حال و هوای تک‌تک‌شان فرق می‌کرد؛ یکی می‌گفت یعنی الان زندگی ما رو قرار است، بازی کنند، اصلا مگه میشه تو دوساعت تئاتر درد و رنجی که کشیدیم رو بازی کنند. آن یکی می‌گفت زندگی ما کارتن‌خواب‌ها فقط سوژه این آدم پولدارهاست تا برای خودشون کاری انجام بدن وگرنه همه می‌دونن درد کارتن‌خواب با این چیزا دوا نمیشه. با تمام سوال‌هایی که در ذهن‌شان بود، وارد شدند. تئاتری که قرار بود زندگی چهار زن کارتن‌خوابی را که در قبرستان شب را صبح می‌کنند و هر کدام به دلیل خاصی مصرف‌کننده شده‌اند را به نمایش بگذارد. سکوت غریبی سالن را فراگرفت و تک‌تک بازیگرها نقش خود را بازی کردند و رفتند اما حال و هوایی که برای زنان و مردان کارتن‌خواب بهبود یافته بعد از تماشای این تئاتر به وجود آمده بود، دیدنی‌تر از تئاتر بود.

کاش مادرم اینجا بود

ساحل دختر ۱۸ ساله‌ای است که در این تئاتر حضور داشت و بعد از دیدن تئاتر حالش بد شد. او یاد روزهایی افتاد که مادرش در خیابان‌ها فال‌فروشی می‌کرد، روزهایی که مادرش زنده بود و از ترس شوهرخاله‌اش جرات نداشت بگوید که دختر من را مجبور به فال‌فروشی نکن.

ساحل حالا ۶ سال پاکی دارد، اما خاطرات روزهای مصرف و تجاوزهایی که در خیابان داشته خوشی پاکی را از او گرفته است. او درمورد تجربه تجاوز خود می‌گوید: «یادم نمی‌آید که چندبار به من تجاوز شده اما هربار که از بهزیستی فرار می‌کردم تا مادرم را پیدا کنم شاید این اتفاق برایم می‌افتاد، امروز زخم تمام تجاوزها روی تنم تازه شد. دلم می‌خواهد روزی برسد که به هیچ دختری تجاوز نشود.»

او آرزو دارد روزی بازیگر شود تا به قول خودش به صورت واقعی نقش یک دختر کارتن‌خواب را بازی کند.

هیچ‌کس نمی‌داند زنان کارتن‌خواب چه می‌کشند

آتنا ۱۹ ساله بیش از سه ماه است که پاکی را تجربه می‌کند. دختری که با پدرش در خرابه‌ها و پاتوق‌ها زندگی کرده است. او با ناراحتی می‌گوید: «هیچ‌کس درد زنان و دختران کارتن‌خواب را نمی‌داند، واقعا باید یک روز کارتن‌خوابی کرده باشی تا بتوانی رنج و ترس کارتن‌خوابی را درک کنید، اینها همه‌اش بازی است.»

زمانی که ۶ سال بیشتر نداشت مادرش او را در خیابان رها کرد و رفت و آتنا از آن روز همه‌جا به دنبال مادرش است. او می‌گوید: «اینکه کارتن‌خواب‌ها مخصوصا زنان کارتن‌خواب را سوژه می‌کنند کار خوبی نیست. کاش به جای این حرف‌ها درد زنان و دختران کارتن‌خواب را درک می‌کردند و برایشان کاری انجام می‌دادند. هرکدام از این افرادی که نقش زن کارتن‌خواب را بازی می‌کردند اگر یک شب به خرابه‌ها و پاتوق‌ها می‌آمدند و زندگی ما را می‌دیدند هرگز به خودشان اجازه نمی‌دادند که چنین نقشی را بازی کنند.»

درد مادران کارتن‌خواب نگفتنی است

بهشته، مادری که سال‌ها دوری از فرزندش را تجربه کرده و بیش از ۳۰ سال مصرف‌کننده بوده و امروز بیش از یک‌سال و نیم پاکی دارد، می‌گوید: «درد مادران کارتن‌خواب نگفتنی است، هیچ‌کس نمی‌تواند درک کند که ما روزی برای همیشه فرزندان‌مان را در این خیابان‌ها گم کرده‌ایم. باور کنید هیچ کارتن‌خوابی از سر خوشی روبه کارتن‌خوابی نیاورده؛ همه کارتن‌خواب‌ها برای خودشان زندگی و آبرو داشته‌اند و بعدا به این روز افتاده‌اند. دیدن این تئاتر من را به سرما و گرمای روزهای کارتن‌خوابی‌ام برد، روزهایی که هرشب آرزوی مرگ می‌کردم و دیدن فردا صبح برایم عذاب بود. روزهایی که هر روزش با سختی و بدبختی سپری شد. البته برای حال و روز امروزم خدا را شکر می‌کنم و امیدوارم روزی زن کارتن‌خواب در این شهر نباشد، چراکه کارتن‌خواب‌های زن عذاب چندبرابر نسبت به مردان می‌کشند.»

کارتن‌خواب را سوژه نکنید

لادن حال و روز خوبی ندارد، عصبانی است از اینکه کارتن‌خواب‌ها را سوژه کرده‌اند. او که بیش از ۴۰ سال مصرف‌کننده بوده و روزهای سخت هرندی را به خوبی یادش است، می‌گوید: «چرا باید ما سوژه پول درآوردن یک عده شویم. کدام یک از این افراد یک شب تا صبح را از ترس هزار موضوع تا صبح بیدار مانده‌اند، کدام یک از اینها روی زمین بارانی و برفی خوابیده‌اند و صبح برف نشسته روی خودشان را کنار زده‌اند؛ دلم نمی‌خواهد یاد روزهای کارتن‌خوابی‌ام بیفتم، ولی ثانیه‌های کارتن‌خواب آنقدر سخت و بد می‌گذرد که باورش برای هیچ‌کسی ممکن نیست.»

کارتن‌خوابی را دیدم و بعد بازی کردم

مینا دریس، یکی از بازیگران تئاتر در مورد حس خود به نقش زن کارتن‌خوابی که بازی کرده و حضور کارتن‌خواب‌های بهبودیافته در این تئاتر، گفت: «من قبل از اینکه این پروژه را قبول کنم، باور نمی‌کردم که زن کارتن‌خواب وجود داشته باشد تا اینکه یک شب به پاتوق‌های مصرف رفتم و از نزدیک زنان کارتن‌خواب را دیدم و تصویری را که می‌دیدم باور نمی‌کردم. شاید همین موضوع باعث شد که این نقش را قبول کردم تا شاید بتوانم با به تصویر کشیدن دردشان کاری برای آنها انجام دهم.» وی افزود: «وقتی داستان برخی زنان کارتن‌خواب را شنیدم، باور کردم که مرز بین زندگی عادی و کارتن‌خوابی یک نخ است و هرکس ممکن است در لحظه کارتن‌خواب شود، پس بهتر است برای اینکه آمار زنان کارتن‌خواب بیشتر نشود هرکس کاری انجام بدهد و من هم با این نقش سعی کردم که کاری برای این قشر مظلوم جامعه انجام دهم.»

دریس ادامه می‌دهد: «بازی کردن نقش زن کارتن‌خواب جلوی افرادی که روزی خودشان کارتن‌خواب بودند، سخت‌ترین کار بود اما تمام تلاشم را کردم که لحظه‌ای از دردشان را نشان بدهم.»

عکس: علی بدخشان | فرهیختگان

گپ‌وگفت

رئیس کارگروه کاهش تقاضای موادمخدر در مجمع تشخیص مصلحت نظام در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

پیشگیری حرف اول را می‌زند

سعید صفاتیان، رئیس کارگروه کاهش تقاضای مواد مخدر در مجمع تشخیص مصلحت نظام در گفت‌وگو با «فرهیختگان» گفت: «این شعار نیست که می‌گوییم پیشگیری بهتر از درمان است، باید با شاخص‌ها و روش تحقیقی مناسب، برنامه‌های پیشگیری از اعتیاد را یکسان‌سازی کرد تا این تلاش‌ها منجر به نتیجه مناسب شود.» او افزود: «پیشگیری حرف اول را در کاهش آسیب به‌خصوص در بحث کارتن‌خوابی می‌زند، این پیشگیری می‌تواند با هر شیوه‌ای باشد، یعنی نباید فکر کرد که تنها راه پیشگیری این است که در مورد اعتیاد و آسیب‌های آن سخنرانی کرد. پیشگیری می‌تواند موضوعی باشد که در ناخودآگاه فرد تاثیر بگذارد و باعث شود که در آینده به سمت موادمخدر نرود.» صفاتیان ادامه می‌دهد: «یکی از موضوعاتی که در بند هفت سیاست‌های کلان نظام مطرح می‌شود در ارتباط با بحث پیشگیری از طریق تبلیغات و کارهای فرهنگی است، یعنی در سیاست‌های کلی نظام هم در این مورد فکر شده است.» او گفت: «در حوزه پیشگیری از طریق کارهای فرهنگی هم بودجه و هم برنامه‌های لازم تعریف شده است. اگر سازمان‌های مربوطه کار خود را انجام بدهند قطعا برنامه‌های پیشگیری بهتر انجام می‌شود.»

رئیس کارگروه کاهش تقاضای مواد مخدر در مجمع تشخیص مصلحت نظام معتقد است: «اول مدیران باید پیشگیری از اعتیاد را خوب بشناسند تا بتوانند برنامه‌های درستی برای آن تدوین کنند. اگر دیدن یک تئاتر یا فیلم می‌تواند نگاه مدیران را به سمت پیشگیری ببرد قطعا این کار را انجام دهند.» او افزود: «اگر نهادهایی که در این حوزه مسئول هستند هرکدام برای خودشان برنامه‌ای جدا داشته باشند، وضعیت اعتیاد بهبود پیدا می‌کند.» صفاتیان عنوان کرد: «برای اینکه بتوانیم از تجربیات صاحب‌نظران و نخبگان در حوزه پیشگیری از اعتیاد استفاده کنیم اتاق فکر در برخی سازمان‌های مردم‌نهاد در کشور راه‌اندازی شده است. با توجه به اینکه حوزه پیشگیری از اعتیاد به‌عنوان یکی از حوزه‌هایی است که باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد، تشکیل این اتاق فکر می‌تواند در راستای ارائه نظرات و راهکارهای مناسب جهت پیشگیری از اعتیاد کمک کند.»

او افزود: «تشکیل اتاق فکر پیشگیری از اعتیاد توسط سازمان‌های مردم‌نهاد می‌تواند در راستای ارائه راهکارهای مناسب جهت پیشگیری از اعتیاد بسیار تاثیرگذار باشد. متاسفانه تعداد سازمان‌های مردم‌نهاد فعال در حوزه پیشگیری از اعتیاد در چند سال گذشته نتوانسته از رشد قابل‌قبولی برخوردار باشد و در واقع زمانی این سازمان‌ها می‌توانند بازوی اصلی دولت در پیشگیری از اعتیاد باشند که بتوانیم در جهت توانمندسازی و ظرفیت‌سازی در آنها اقدامات موثری انجام دهیم.» رئیس کارگروه کاهش تقاضای مواد مخدر در مجمع تشخیص مصلحت نظام تاکید کرد: «باید شیوه‌هایی را برای کاهش آسیب به کار گرفت تا بتوانیم در حوزه مبارزه با مواد مخدر قدم مثبتی برداریم.»

نگاه

فرید براتی‌سده، رئیس مرکز توسعه، پیشگیری و درمان اعتیاد بهزیستی

هر قدم و حرکتی که برای کم‌شدن آمار کارتن‌خواب‌ها انجام شود، قابل تقدیر است. به هر حال کارتن‌خوابی موضوعی است که باید سال‌ها برنامه مداوم داشته باشیم تا بتوانیم برای کاهش آن کاری انجام دهیم. کارتن‌خوابی یک شبه به وجود نیامده که یک شبه بتوان آن را حل و فصل کرد، باید همه با هم در حل این معضل دست به کار شویم.

لیلا ارشد، مدیرعامل خانه خورشید

واقعا روزگاری بود که هیچ‌کس باورش نمی‌شد زن کارتن‌خواب در شهر وجود داشته باشد و برای اینکه ثابت کنیم زن کارتن‌خوابی وجود دارد، کارهای زیادی انجام داده‌ایم. امروز به جایی رسیده‌ایم که زنان کارتن‌خواب را باور دارند و همین موضوع می‌تواند قدم مثبتی برای حل مشکلات آنها باشد. وقتی صحبت از زن کارتن‌خواب می‌شود یعنی از یک مادر یا دختر حرف می‌زنیم، به همین دلیل نباید به راحتی از کنار آنها گذشت. حالا که می‌دانیم زنان کارتن‌خواب وجود دارند باید برای اینکه به جامعه برگردند و جامعه هم نسبت به آنها بی‌تفاوت نباشد، کاری کنیم.

محمد کرمی، کارشناس حوزه درمان کارتن‌خواب‌ها

در اینکه هنر می‌تواند قسمتی از آسیب را به نمایش بگذارد شکی نیست، اما این هنر می‌تواند تلنگری باشد برای مردم عادی، مردمی که شاید نمی‌دانند در شهرشان چه خبر است و چه اتفاق‌هایی در طول روز ممکن است بیفتد. به تصویر کشیدن کارتن‌خواب‌ها می‌تواند باعث شود که مردم بفهمند یک آسیب چقدر می‌تواند به آنها نزدیک باشد یا اینکه چقدر ممکن است بر زندگی آنها تاثیر بگذارد. اما به نظر من بیشتر از مردم، مسئولانی که برای کارتن‌خواب‌ها فعالیت می‌کنند یا آنهایی که قانون‌های مختلفی برای کارتن‌خواب‌ها تصویب می‌کنند، باید چنین تئاتری را ببینند تا شاید کمی در مورد کارتن‌خواب‌ها تصمیم بهتری بگیرند.

جدول کلمات متقاطع

۲۰۷۴

افقی

۱– اسراف– سخنان بیهوده ۲– میراث مرده– پرخور– فریاد بلند ۳– رهاورد زمستان– مبدع جدول عناصر تناوبی– پسوند شباهت ۴– چای انگلیسی– پسر خورشید– درهم‌پیچیدن– شوینده بهداشتی ۵– جد مادری حضرت سلیمان– پرخور– بالابر ماشین ۶– قوت لایموت– خالو– هویه ۷– مسلک و آرمان– اقامت گزیدن– جواب‌های ۸– کشتی کوچک پارویی– چراغ‌آویز– ذخیره‌کننده برق ۹– عبادت– شب آخر ماه قمری– بلبل ۱۰– فریاد شادی– پدر خلیل‌الله– مادر آذری ۱۱– پسوند شباهت– دمل– تازه‌داماد ۱۲– بیکار و هرزه– مادر عرب– آب چشم– همراه شلوار ۱۳– نبا– پاسبان و مراقب– نوعی رواندار ۱۴– انبوه مردم– خدایی– درشکه هندی ۱۵– مدام– عزرائیل

عمودی

۱– فصل سرد سال– کارامل ۲– کمک کردن– ورم– دفتر عکس ۳– کوچک‌ترین جزء یک ماده– مخترع بمب– جوز ۴– رانندگی در زبان بیگانه– سفید ترکی– آشیانه مرغ– علامت جمع فارسی ۵– ورود غیرمجاز رایانه‌ای– ناس– شعر خواندن ۶– آماده و فراهم– عهد و پیمان– پسوند زمان ۷– عدد حمام– خبرگزاری دانشجویان– سست و تنبل ۸– متحد و بی‌ریا– یکجور و یکسان– نامعلوم و پیچیده ۹– علف حصیر– خراب و منهدم– طایفه ۱۰– شیمی کربن– سرهنگ– روح ۱۱– روان بودن سخن– سخا– علامت‌مفعولی ۱۲– نفس‌بلند– نوعی شیمی– انس– گرد زینتی براق ۱۳– پاسخ– شهر کردنشین– گله گوسفند ۱۴– مرکز کهگیلویه و بویراحمد– سنگین– برادر شیرازی ۱۵– مخترع برق‌گیر– توجه داشتن به کسی

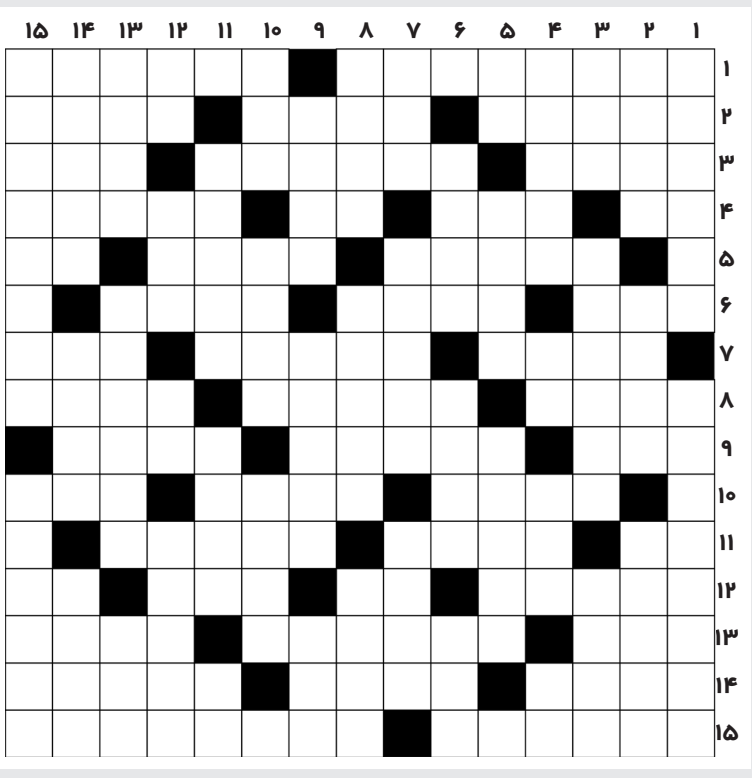
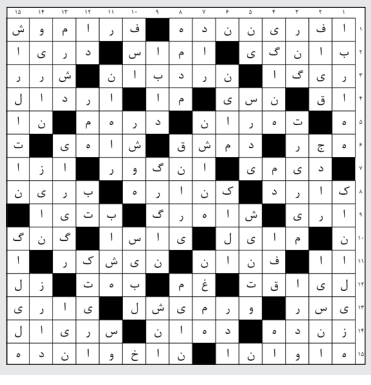
۲۰۷۳